

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.II.20.958/2022/4.

A tanács tagjai: dr. Hajdu Edit a tanács elnöke

dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperes: felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

Hámori és Soltész Ügyvédi Iroda (cím2 ügyintéző: dr. Soltész Beatrix ügyvéd)

Az alperes: alperes1 (cím3)

Az alperes képviselője:

dr. Csepregi Tamás ügyvéd (cím4)

A per tárgya: szülői felügyelet gyakorlásának rendezése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Zalaegerszegi Járásbíróság 10.P.20.791/2019/78.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Zalaegerszegi Törvényszék 2.Pf.20.072/2022/4.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 62.400 (hatvankétezer-négyszáz) forint fellebbezési és 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (továbbiakban: felek) élettársi kapcsolatából 2013. december 06. napján T. utónevű gyermekük született. A felperes 2019. április 19-én az utolsó közös ingatlanból elköltözött, azóta a felek külön élnek.

[2] Az életközösség alatt a felek a gyermekről közösen gondoskodtak, az alperes igénybe vette az állam által nyújtott lehetőségeket, a gondozásba a nagyszülők is besegítettek. A kisfiú bölcsődébe, majd óvodába járt, szocializációja zökkenőmentes volt.

[3] A felperes elköltözése után a gyermek gondozásáról megállapodtak: a gyermekről heti váltásban - vasárnap délből egy áruház parkolójában történt átadással – gondoskodnak. A közös nevelés 2019. október 6.-ig zavartalanul megvalósult, akkor a felperes egyoldalú döntésével a gyermeket nem adta át. Ettől az időponttól kezdve az alperes és a gyermek találkozását egy hónapig az általa és családtagjai által felügyelt formában tette lehetővé. A megállapodás megszegése okaként a gyermek előadására és alperes új párkapcsolata kábítószer fogyasztással és kábítószer kereskedelemmel összefüggő büntetett előéletére hivatkozott. 2019. november 03-a után a felperes és az alperes között visszaállt az eredeti megállapodásnak megfelelő váltott gondoskodás és az a per időtartama alatt is megvalósult.

[4] A szülők között az iskola kiválasztásában megállapodás nem jött létre, ezért a Z. Kormányhivatal Z. Járási Hivatala a ... számú határozatával a Z. E. J. Általános Iskolát jelölte ki.

[5] A felperes az édesanyjával osztatlan közös (58%-42%) tulajdonú, 142 m²-es 3 szintes ingatlanban él. Az ingatlanon belül a tetőtér 2 szoba, fürdő, WC a közepső szint 1

szoba, nappali, étkező, fürdő, WC, spejz, konyha, az alsó szint pince, konyha, WC, spejz, előszoba helyiségekből áll. Az ingatlan tiszta, rendezett. A felperes a Z. Megyei Jogú Város Önkormányzatánál út- és közműépítési csoportvezetői munkakörben dolgozik határozatlan idejű közszolgálati jogviszony keretében. 2018 október és 2020 június között havonta átlagosan 409.200 forint jövedelmet kapott.

[6] Az alperes az 1/1 arányú tulajdonában álló utolsó közös lakásban, egy 2 szintes 75 m² + 25 m² nagyságú 2 szoba nappali, konyha, fürdő, WC, mosókonyha, előtér helyiségekből álló, a mindennapi életvitelhez szükséges berendezési tárgyakkal ellátott tiszta, rendezett ingatlanban lakik. 2016 október 01-től a B. Z. Állatvédő Egyesületnél telepvezetőként rugalmas munkaidőbeosztásban operatív titkári feladatokat lát el, a nettó bére 230.000 forint. A családi pótlékot és a 10.000 forint családi adókedvezményt az alperes veszi igénybe.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[7] A felperes keresetében kérte a kiskorú gyermek szülői felügyeletére való feljogosítást, a kapcsolattartás szabályozását és az alperes gyermektartásdíj fizetésre kötelezését. Keresetét arra alapította, hogy az alperes felelőtlen és felróható, a gyermek érdekeire nem figyelő magatartásával szemben a gyermek nevelése és gondozása nála jobban biztosított.

[8] Az alperes viszontkeresettel maga is kérte a szülői felügyelet kizárólagos gyakorlására való feljogosítást, a folyamatos kapcsolattartás ítélkezési gyakorlat szerinti szabályozását és a felperes gyermektartásdíj megfizetésére kötelezését. Érvelt a felperes szerződésszegő magatartásával, folyamatos megfigyelésével, a gyermek és közte fennálló erősebb érzelmi kapcsolattal.

Az első- és másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletében a kiskorú gyermek szülői felügyelete gyakorlására az alperest jogosította fel. Kötelezte a felperest havonta 40.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére és a kapcsolattartást az alperes kérelmének megfelelően szabályozta.

[10] Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálására a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) anyagi jogi jogszabályhelyeit alkalmazta.

[11] A perben mindkét szülő kérte a gyermek szülői felügyelet kizárólagos gyakorlására való feljogosítást. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 4:167. § (2) bekezdésében rögzített szempontrendszer szerint lefolytatta a bizonyítási eljárást.

[12] A peradatok alapján a szülők mindketten egyformán képesek a gyermek neveléséhez szükséges objektív körülményeket biztosítani: megfelelő lakással és rendszeres jövedelemmel rendelkeznek. A perben ezért kiemelten vizsgálendő a szubjektív szempont: a szülők nevelési képessége és készsége, a gyermek kötődése, a szülők együttműködése.

[13] Az elsőfokú bíróság a perbe igazságügyi pszichológus szakértőt vont be, a szakvéleményt aggálytalanak ítélte és ítélete alapjául elfogadta. A szakvélemény szerint a felperes a gyermek nevelésére alkalmas, érzelmileg kötődik hozzá, szeretné nevelni. Érdeklődésének, figyelmének központjában a gyermeknevelés áll, fokozottan aggódik gyermekéért, félti, hogy az anyai környezetben rossz hatás éri. A gyermek nevelésére az alperes is alkalmas, érzelmileg megviseli, hogy élménye szerint a gyermek édesapja megfigyelteti rossz szándékkal, bejelentéseket, feljelentést tesz. A pszichológiai vizsgálata során egyik félnél sem volt tapasztalható olyan mértékű pszichés tünet, személyiség torzulás, amely kizárná vagy akadályozná azt, hogy a gyermek számára a fokozott pszichés sérülékenységből fakadóan az átlagosnál is nagyobb mértékű rendszerességet biztosítsák, szorongását, feszültségét megfelelően kezeljék.

[14] A gyermek testi, értelmi, erkölcsi fejlettsége életkorának, iskolai végzettségének többségében megfelelő. Enyhe szorongás tapasztalható, de kóros mértékű pszichés tünet jelenleg nem mutatkozik. A gyermeket érzelmileg megviseli a szülők közötti konfliktus, szeretne mindkét szülőnek megfelelni. Az enyhe szorongás hátterében a szülők közötti konfliktus, veszekedés, peres ügy, feljelentések húzódnak meg. A gyermek életkorából fakadóan még nem tudja eldönteni, hogy kivel szeretne élni. A gyermek érzelmileg kötődik mindkét peres félhez. A gyermek tudattalan választása az anyához fűződő erősebb érzelmi kötődést, anya utáni erősebb vágyakozást mutat aktuálisan, de ez változékony. Az aktuális élmények, az, hogy kivel volt számára élménydúsabb programja, befolyásolja az érzelmi kötődést. A gyermek jelenleg mindkét szülő irányába ki tudja mutatni érzelmi kötődését, ez azt jelenti, hogy egyik szülő részéről a másik szülő ellen történő durva nevelés nem valósul meg, bár tudattalanul mindketten azt szeretnék, hogy velük éljen a gyermek. A gyermek számára érzelmileg megterhelő, ha valamelyik szülőtől elszakítják, anélkül, hogy erre felkészítenék. Ez fokozhatja szorongását, pszichés sérülést eredményezhet. Mindkét szülő a másikkal szemben erős érzelmeket mutat, ezeket az érzelmeket nehezen tudja a háttérbe szorítani, a gyermek érdekét szem előtt tartani.

[15] Az egyéb peradatok értékelésénél figyelembe vette az elsőfokú bíróság az életközösség alatti közös gondozást. A felperes állításait bizonyítatlannak ítélte: a gyermek bölcsődébe beíratása az alperes terhére értékelhető, a felperesnek az alperes párkapcsolatára vonatkozó állítása az előadás szintjén maradt, és a gyermeknek az alperes munkahelyén való tartózkodása sem jelent veszélyt.

[16] A felek nevelési elvei különbözők: felperesnek fontos a pontosság, a precíz időbeosztás, a következetesség, az alperesnél szintén érvényesülnek a szabályok, de azokat a dolgok változásához igazítja. Egyik szülő nevelési elvei sem hatnak hátrányosan a gyermek fejlődésére.

[17] Az elsőfokú bíróság a felperes terhére értékelte, hogy a felek konszenzusán alapuló, hosszabb ideje működő heti váltásban történő gondoskodást önkényesen megváltoztatva az alperes számára csak általa és rokonai által felügyelt kapcsolattartást biztosított. A szakvélemény szerint ez a gyermek számára érzelmileg megterhelő, mely fokozhatja szorongását, pszichés sérülékenységet. Ez a döntése a felperesnek a szülői felelősség szempontjából nem volt kellően átgondolt, még annak figyelembevételével sem, hogy a gyermek érdekében állónak gondolta. Ugyanakkor az alperes részéről sem volt kellően átgondolt azon döntés, hogy pár alkalommal a férfi munkatársa harmadik személyként az

alperessel és a gyermekkel egy ágyban aludt, azonban ez feltehetően nem jelentett a gyermek számára olyan pszichés megterhelést, mint az, hogy az apa felkészítés nélkül az édesanyjával való kapcsolattartását drasztikusan lecsökkentette.

[18] Az elsőfokú bíróság a gyermek gondozására alkalmas szülők közötti döntést a gyermek alpereshez kötődésére, biztonságérzetére, a lakóhely állandóságára, illetve a felperes felróható magatartására alapította: a gyermek kedvezőbb testi, lelki, erkölcsi nevelése az alperesnél biztosítottabb [Ptk. 4:167. § (2) bekezdés]. A kapcsolattartást és a gyermektartásdíj mértékét az alperes viszontkeresetének megfelelően határozta meg.

[19] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a gyermek szülői felügyelete kizárólagos gyakorlására a felperest jogosította fel. Szabályozta a különélő szülő és az alperes közötti kapcsolattartást, és kötelezte az alperest gyermektartásdíj megfizetésére.

[20] A tényállást az alperes volt kapcsolata agresszív viselkedésének rögzítésével, a gyermek váltott gondoskodása tényével, a felek kommunikációja szűk, kizárólag írásban megvalósuló módjával és a gyermek kiemelkedő iskolai teljesítményével egészítette ki.

[21] A kiegészített és pontosított tényállás alapján a másodfokú bíróság nem ért egyet az elsőfokú bíróság döntésével.

[22] A szülői felügyelet gyakorlásának rendezése kapcsán a döntés alapja minden esetben a gyermek legfőbb érdeke, e szempontból kell a bíróságnak mérlegelnie a bizonyítási eljárás során feltárt tényeket, körülményeket. A bizonyításnak pedig ki kell terjednie a felek (szülők) objektív körülményeire (jövedelmi-vagyoni viszonyok, lakhatás, időbeosztás, párkapcsolat, iskoláztatási lehetőségek, a gyermek ellátásában szerepet vállaló családtagok stb.), emellett a gyermeknevelés szempontjából releváns szubjektív tényezőkre (mint a személyiségjegyek, az egészségi állapot, az életmód, a gyermeknevelésre alkalmasság, a gyermekhez való kötődés), valamint a gyermek életét érintő lényeges momentumokra (élethelyzete, kora, egészségi állapota, életritmusa, a szülőkhöz, a szülők környezetében élőkhez való érzelmi viszonyulása stb.). Az eset egyedi körülményei gondos mérlegelése alapján kell megítélnie a bíróságnak, hogy melyik fél (szülő) gondozásában valósul meg a törvényi követelmény: a gyermek kedvezőbb testi, szellemi és erkölcsi fejlődése.

[23] A felek 2019. áprilisában, a párkapcsolatuk megszűnésekor kialakították a közös szülői felügyelet váltott gondoskodásban megjelenő formáját, amely – a felperes általi egy hónapos megszakítását kivéve – három évig megvalósult.

[24] Az elsőfokú bíróság az ítéletében helyesen hangsúlyozta, hogy a személyiségjegyeik alapján mindkét fél alkalmas a szülői felügyelet gyakorlására, a gyermekükkel szoros érzelmi kötődésük áll fenn, a nevelési képességük azonos, mindezt a három éven át megvalósuló váltott gondoskodás is alátámasztja.

[25] Az elsőfokú bíróság kiemelt jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy melyik fél maradt a korábbi közös otthonban. Ez azonban az alperes javára (a felperes

terhére) nem értékelhető. Egyrészt az életközösség megszűnésének az egyik fél elköltözése általában természetes következménye, ezért ez önmagában nem szolgálhat az elköltöző fél hátrányára. Másrészt a gyermek számára kívánatos állandóság nem a tárgyi környezet állandóságát, hanem az gyermek érzelmi, társadalmi kapcsolatainak megtartását jelenti. A kisfiú a 2019 áprilisa óta megvalósuló váltott gondoskodásnak köszönhetően teljes mértékben megszokta a felperes lakását, új otthonát, ezért a lakókörnyezet állandóságát az elsőfokú bíróság helytelenül értékelte az alperes javára.

[26] Nem értékelte viszont azt a – a kisiskolás gyermek életkora folytán kifejezetten releváns – körülményt, hogy a felperes munkaidőbeosztása a gyermek nevelésénél és gondozásánál kedvezőbb, kiszámítható, tervezhető, alapvetően a gyermek iskolai elfoglaltságához igazodó. Az alperesnek ugyan rugalmas a munkaideje, ez azonban önmagában nem azt jelenti az esetben, hogy a gyermekre a felperesnél több időt, figyelmet tud fordítani. A munkahelyén ellátandó feladatok sok esetben a délutáni, esti, valamint rendszeres hétvégi munkavégzését is szükségessé teszik. Az, hogy a gyermeket ilyen esetekben magával tudja vinni, nem tekinthető ideális, a gyermekre fókuszáló közös időtöltésnek, együttlétnek.

[27] A másodfokú bíróság a felperes javára értékelte azt a szakvéleményből és az egyéb peradatokból is megállapítható tény, hogy a felperesnek a figyelve középpontjában a gyermek és a fejlődése áll. Ez abban nyilvánul meg, hogy a felperes a gyermekkel sok közös programot szervez, amely a gyermek számára minőségi időtöltést jelent, hangsúlyt fektet T. tanulmányokkal összefüggő és egyéb (sporttal kapcsolatos) képességei fejlesztésére. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy e törekvés az alperes esetében sem kérdőjelezhető meg, a munkája miatt azonban egyértelműen kevesebb az erre fordítható szabadideje. A másodfokú bíróság ugyanakkor – az ezzel kapcsolatos ítélezési gyakorlatot követve – nem tulajdonított jelentőséget a felek nevelési elveiben mutatkozó különbségeknek (annak, hogy a felperesnél nagyobb hangsúlyt kap a rendszeresség, a szabályok betartása, az alperes pedig a gyermeknevelésben a nagyobb szabadság híve), az aggálytalan szakvélemény értelmében ugyanis a felek mind a személyiségüket, mind a nevelési képessüket tekintve egyértelműen alkalmasak a szülői felügyelet gyakorlására.

[28] Az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a felperes terhére nagyobb súllyal a váltott gondoskodás egyoldalú megszakítását, mint az alperes terhére az azt motiváló alperesi magatartást. Tény, hogy a felperes T. és az alperes között – egy hónapig – csupán gyakori, de rövidebb időtartamú, általa vagy hozzátartozói által felügyelt kapcsolattartást tett lehetővé. Ez azonban egy a gyermeket a harmadik személytől féltő reakció volt. A gyermek elmondása alapján, miszerint a felperes által veszélyesnek tartott, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények miatt büntetett harmadik személy az alperessel közös ágyban aludt több alkalommal, és ez a gyermekben félelmet keltett. A másodfokú bíróság megítélése szerint sem a felperes, sem az alperes magatartása nem felelt meg a felelős szülői magatartás követelményének (elvárhatósági mércéjének), valamint a gyermek érdekének, ugyanakkor egyik magatartás sem értékelendő nagyobb súlyúnak a másiknál. Ezért azokat a másodfokú bíróság azonos súllyal vette figyelembe a felek oldalán, értékelve, hogy a gyermek kiegyensúlyozott érzelmi fejlődése szempontjából mindkét fél magatartása veszélyt jelentett, ugyanakkor mindkettő viszonylag rövid időtartamú volt, a felperes önkényes magatartása pedig nem jelentette a gyermek teljes elzárását az alperestől (egy hónapon belül 12 személyes találkozás megvalósult).

[29] A másodfokú bíróság nem értett egyet a gyermek érzelmi kötődésével kapcsolatos elsőfokú állásponttal, illetőleg a szakvélemény ezzel kapcsolatos megállapításai kiemelten hangsúlyos értékelésével. A szakértői megállapításból nem következik T. egyértelmű és hangsúlyos érzelmi elköteleződése az egyik szülője (az alperes) mellett. A szülői felügyelet gyakorlásáról való döntés során egyébként is a gyermek hosszú távú érdekére (és nem az aktuális választására, ami változékony) kell figyelemmel lenni, emellett a 7 éves (életkora folytán még nem ítélőképes) gyermek pszichológus általi meghallgatásának eredménye csupán egy a mérlegelendő szempontok közül.

[30] A másodfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a fellebbezési eljárás során az alperes a mediációtól elzárkózott, a szülők közötti kommunikáció normalizálását célzó erőfeszítése hiánya (mint a gyermek érdekének meg nem felelő hozzáállás) a szülői felügyelet gyakorlásáról való döntés során a terhére értékelendő.

[31] A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság a felekkel kapcsolatos objektív és szubjektív tényezőket, valamint a gyermek életét érintő körülményeket értékelő tevékenysége során a Ptk. 4:167. § (2) bekezdésének nem megfelelő döntést hozott, amikor a gyermek felett a szülői felügyelet gyakorlására az alperest jogosította fel. A kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet (a fellebbezéssel nem támadott részében nem érintve) a fellebbezett részében a Pp. 383. § (2) bekezdése alkalmazásával megváltoztatta, és a szülői felügyelet gyakorlására a felperest jogosította fel, mivel a feltárt tények és körülmények értékelése eredményeként a gyermekre koncentráló szülői hozzáállása alapján hosszú távon nála ítélte kedvezőbbnek a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődését.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[32] A jogerős ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az érdemben helyes elsőfokú ítéletet hagyja helyben. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Ptk. 4:167. § (2) bekezdése és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdése megsértésére alapította.

[33] A másodfokú bíróság a tényállást részben iratellenesen, részben bizonyíték nélkül állapította meg, a peradatok egyenként és összességében való értékelése okszerűtlenül történt. A feltárt bizonyítékok közül egyeseknek indokolatlanul túlzott, míg másoknak indokolatlanul csekély jelentőséget tulajdonított, illetve részben bizonyíték nélkül állapított meg tényeket. Mindezek eredményeként tévesen vonta le azt a jogi következtetést, hogy a gyermek minden irányú fejlődése a felperes felügyelete alatt kedvezőbben biztosított.

[34] Az alperes részletesen felsorolta a téves mérlegelést eredményező indokolást: a törvényszék nem tulajdonított jelentőséget a korábbi közös otthon tényének (állandóság), eltúlzottan vette figyelembe – holott a gondozás megfelelő biztosítása esetén az anyagi viszonyok közötti különbség nem is értékelhető – a felperes magasabb jövedelmét, és túlzott fontosságot tulajdonított a felek munkaidőbeosztásának. Önmagában az a tény, hogy a felperes munkaidő beosztása rendszeresebb, nem értékelhető szinte perdöntően a javára.

[35] Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte kiemelten a megállapodás megszegését, a váltott gondoskodás egyoldalú megszakítását. Iratellenesen állapította meg, hogy S. B. kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények miatt büntetett személy. Erre a peradatok között semmilyen bizonyíték nincs. S. B. állítólagos agresszív magatartása semmilyen jelentőséggel nem bírhat, különösen nem az alperes terhére, mivel a kapcsolatuk 2019. november 9. napján megszakadt. Ezzel szemben a szakértői véleményt súlytalannak minősítette a másodfokú bíróság. Kétségtelen, hogy a gyermek pszichológus általi meghallgatásának eredménye csupán egy a mérlegelendő szempontok közül. Ez önmagában igaz, viszont hangsúlyos szempont, amit nem lehetett volna figyelmen kívül hagyni.

[36] Alapítvánnyal állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperes elzárkózott a mediációtól. Az alperes kifejtette, hogy a mediáció alatt a felperes „megpróbált hergelni, ami nem volt jó élmény”, illetve „... éreztem azt, hogy nem elfogulatlan és megrendült a mediátorban a bizalmam”. Minden egyéb bizonyíték híján megalapozatlan azt állítani, hogy a váltott gondoskodás lehetősége az ő magatartása miatt hiúsult meg.

[37] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta. A másodfokú bíróság anyagi, illetve eljárásjogi jogszabálysértés nélkül változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét. A bizonyítékok szabad mérlegelése elvének legfőbb korlátja a bíróság indokolási kötelezettsége. Az ítélet indokolásából ugyanis világosan ki kell tűnnie, hogy a bizonyítékok mérlegelése során, melyek voltak azok a körülmények, amelyeket a bíróság irányadónak vett (Kúria BH 12012.173.). A fentiek kapcsán idézendő a Pp. 346. § (5) bekezdését, mely szerint a jogi indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. A jogi indokolás tartalmazza azokat az okokat is, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától (a továbbiakban: a Kúria közzétett határozata), vagy az arra irányuló indítványt elutasította.

[38] A másodfokú bíróság a bizonyító adatokat egyenként és összességükben is értékelte, megvizsgálta és összehasonlította bizonyító erejüket, továbbá figyelembe vette összefüggéseiket és ellentmondásaikat. Ennek eredményeként alakította ki a saját meggyőződését, amelyet rögzített a határozata indokolásában. Mindazonáltal a másodfokú bíróság által megállapított tények okszerű és helyes következtetések, részben sem iratellenesek, illetve bizonyíték nélküliek, ahogy arra az alperes hivatkozott.

[39] A felperes részletesen kifejtette az álláspontját, és az alperes jogerős ítélet téves és egyoldalú mérlegelésére vonatkozó állításait cáfolta (a felperes általi figyeltetése, zaklatása, a jövedelem, a munkaidőbeosztás, S. B. agresszív viselkedése, droghasználata). S. B. drogtesztje ugyanis pozitív eredménnyel zárult.

[40] Összességében a jogerős döntés a jogszabály elvárta szempontoknak megfelel, részletesen indokát adta a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú ítélet indokai közül a

rendelkezésre álló bizonyítékokra figyelemmel, miért tulajdonított egyes körülményeknek eltérő vagy - az alperes fogalmazása szerint - túlzott jelentőséget.

[41] Ennélfogva az is kimondható, hogy a felülvizsgálattal támadott jogerős ítélet nem sértett sem anyagi, sem eljárásjogi szabályt, a másodfokú bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és a tárgyalás során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján állapította meg.

A Kúria döntése és jogi indokai

[42] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.

[43] Az eljáró bíróságok helytállóan hangsúlyozták a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti per fő szempontját, az Alaptörvény 16. cikk (1) bekezdésére alapítottnak a Ptk.-ban megjelenített alapvető gyermeki érdeket: a stabil környezetben, kiegyensúlyozott testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez való jogát.

[44] A családjogi jogviszonyokban alapelveként rögzített, a kiskorú gyermek fokozottan védendő érdeke [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés] alapján a teljes eljárást és a bizonyítékokat a gyermek érdekében figyelemmel kell vizsgálni. Ez a szülői felügyelettel kapcsolatos perek legfontosabb zsinórmértéke, a bizonyítékok mérlegelésének elsődleges szempontja, amiből kiindulva lehet állást foglalni az adott ügyben feltárt bizonyítékok együttes, egybevetett mérlegelésével a gyermek javát szolgáló rendezésben (Kúria Pfv.II.20.125/2022/5.).

[45] A jelen jogvitában az eljáró bíróságoknak a gyermek alapvető érdekének érvényre juttatásával az egyforma nevelési környezetet biztosító és nevelési képességgel, készséggel rendelkező szülők között kellett döntenie.

[46] Az eljáró bíróságok a perben feltárt adatoknak eltérő hangsúlyt tulajdonítottak, ezért eltérő jogkövetkeztetést vontak le. Az elsőfokú bíróság a döntését a gyermek alpereshez erősebb érzelmi kötődésére, a korábbi nevelési hely állandóságára és a felperesnek a szülők közötti megállapodást megszegő magatartására alapította. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a szülők nevelési képességet csökkentő felróható magatartását egalizálta (a felperes szerződésszegése és az alperesnek a külső harmadik személlyel való kapcsolata), a gyermek nevelési környezetének nem tulajdonított jelentőséget, az alperesi érzelmi kötődését aktuálisnak (változékonynak) minősítette, és a döntését arra alapította, hogy a szakvélemény szerint a felperes koncentráltabban a gyermek fejlődésére, valamint a munkaidő beosztása folytán a gyermek hosszútávú érdekének megfelelőbb gondozást tud biztosítani.

[47] A Kúria nem fogadta el a jogerős ítélet jogkövetkeztetését.

[48] Helytállóan hívták fel az eljáró bíróságok az alkalmazandó anyagi jogi jogszabályhelyet, és vizsgálták az abban előírt törvényi szempontokat: a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődése melyik szülőnél biztosítható a legkedvezőbben [Ptk. 4:167. § (2) bekezdés]. Az alperes anyagi jogi jogszabálysértésre hivatkozása megalapozatlan, a

jogerős ítélet a szempontrendszer vizsgálya, az, hogy a peradatokból az elsőfokú bíróságtól eltérő jogkövetkeztetésre jutott, nem az anyagi jogi jogszabálysértés körében értékelendő, hanem a bizonyítékok mérlegelésénél.

[49] Következetes a Kúria ítélezési gyakorlata abban, hogy a felülvizsgálati eljárásban a peradatok újraértékelésének, a bizonyítékok felülmérlegelésének kivételes körülmények esetén van helye: a jogerős ítéletnek a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül, iratellenesen, illetve logikátlanul kell értékelnie. A bizonyítékok jogszabálysértő mérlegelésére hivatkozó felülvizsgálati kérelem esetén tehát a felülvizsgálati eljárásban kizárólag az vizsgálendő, hogy a másodfokú bíróság tett-e iratellenes megállapítást, és okszerűtlenül mérlegelte-e a peradatokot (EBH 2006.1526.).

[50] A jogerős ítélet a peradatok okszerűtlen és egyoldalú értékelésével mérlegelte felül az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését.

[51] A Kúria több egyedi határozatában kifejtette: az egyező objektív körülmények mellett döntő jelentőségű annak megítélése is, hogy melyik szülő képes a gyermek érdekeinek felismerésére, annak megfelelő magatartás tanúsítására, és nem hagyható figyelmen kívül a felek egymással szembeni viselkedése. Az egyéb peradatok mellett ugyanis a szülők viselkedéséből vonható le a következtetés a gyermek hosszú távú érdekének megfelelő nevelésre, a gyermek érdekében álló együttműködési készségre (Kúria Pfv.II.20.303/2021., Kúria Pfv.II.21.389/2019., Kúria Pfv.II.20.289/2019., Kúria Pfv.II.21.132/2020.).

[52] A jelen ügyben az életközösség megszűnése után a szülők között kooperáció alakult ki: a gyermek érdekében állóan közösen arról döntöttek, hogy – akkor még anyagi jogi normaként nem megfogalmazott – váltott gondoskodásban állapodnak meg, a gyermeket heti váltásban látják el és nevelik. Az ilyen tartalmú megállapodásnál alapvető fontosságú a szülők szoros együttműködése, rendszeres kommunikációja és a másik szülő iránti bizalom. Tény, hogy a szülők között a váltott gondoskodás működött, azt a gyermek elfogadta, alkalmazkodott hozzá. Ezt a helyzetet változtatta meg egyoldalúan és önkényesen a felperes, amikor az alperessel való kommunikáció nélkül váratlanul a gyermeket nem vitte vissza.

[53] A másodfokú bíróság álláspontja szerint – miután a felperes okszerű indokát adta a váratlan döntésének – az egyoldalú magatartás a felperes nevelési képességét és készségét súlyosan lerontó tényezőként nem értékelhető, illetve az az alperesnek a gyermek érdekét mellőző partnerkapcsolat létesítésével egyenlő súlyú.

[54] A gyermek alapvető érdeke szempontjából az vizsgálendő, hogy melyik szülő magatartása hat negatívabban a gyermekre. A felperes a gyermek előadására alapította a szerződésszegő magatartását. A jogerős ítélet szerint is aggálytalan szakvélemény viszont a gyermek szempontjából súlyosabbnak minősítette a felperes egyoldalú magatartását, a gyermeket a váratlan helyzet pszichésen megviselte. Tény, hogy az alperes felelőtlenül járt el – ezt az elsőfokú bíróság is megállapította – a gyermeknek azonban nagyobb sérelmet okozott az alperestől elzáró felperesi magatartás.

[55] A Kúria egyetértett az alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal abban is, hogy a lezárt partnerkapcsolat esetén a volt partner korábbi agresszív viselkedése ismételt az alperes terhére nem értékelhető (tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság azt már értékelte a 2019 októberi eseményekkel összefüggésben). Az alperessel semmilyen kapcsolatban nem álló külső harmadik személy személyisége, előélete a szülői felügyelet gyakorlására való feljogosításnál relevanciával nem bír (a kapcsolat esetleges újrakezdése a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatásánál értékelhető körülmény).

[56] A gyermek érzelmi kötődése csekély súlyúnak minősítésénél nem hagyható figyelmen kívül, hogy a jelen ügyben nem az az általános helyzet állt fenn, amikor a gyermek a mindennapi gondoskodást biztosító szülő felé köteleződik el, hanem a felek egyformán, azonos időtartamban gondoskodtak róla. Ilyen helyzetben kifejezetten hangsúlyos a jogerős ítélet meghozatalakor nyolcéves gyermek érzelmi kapcsolódása: az egyenlő feltételekkel gondoskodó szülők közül az alperest választotta. A gyermek választásának értékelése akkor sem mellőzhető, ha a másodfokú bíróság nem tekintette ítéldőképesnek.

[57] A munkaidőbeosztás a gyermek szülői felügyelete rendezésél az egyik értékelhető körülmény, mindig az adott ügyben vizsgálendő. A jelen perben kétségtelen, hogy a felperes munkaidőbeosztása kiszámíthatóbb, az alperesé viszont rugalmasabb. A szülők munkaidőbeosztása az átlagostól nem tér el (pl. állandó éjszakai műszak, vagy hosszabb idejű folyamatos munkavégzés (kamionsofőr)), ez tehát a mérlegelés körében egyik fél terhére/javára sem értékelhető.

[58] A szülők közötti együttműködés értékelésénél a másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlenül mérlegelte a peradatokat.

[59] Egy elhúzódó és kiélezett peres eljárás során – amikor nyilvánvaló, hogy a szülők közötti megállapodásra esély sincs – az elrendelt mediáció a tényleges tartalon nélkül kiüresedhet. A szülők közötti konfliktusok és bizalmatlanság mediációs eljárásban való feloldása, az együttműködés kereteinek kialakítása hosszabb folyamatot igényel, és kölcsönös, valós kooperációt feltételez. Az alperes megindokolta a mediáció elutasítását, önmagában az, hogy a felperes verbálisan az együttműködési készségét hangoztatta, annak tényleges sikerességét – a szülők közötti együttműködést és bizalmat – nem garantálja. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az alperes alappal volt bizalmatlan: a felperes az egyoldalú döntése előtt vele nem kommunikált, meg sem próbálta tisztázni a gyermek által elmondottakat, vagy esetleg közös megoldást találni. Drasztikus és azonnali döntést hozott, a gyermeket kiemelte az alperesi környezetből úgy, hogy azt a kisfiúval sem beszélte meg. Ebből viszont alappal lehet levonni azt a következtetést, hogy a felperes a döntéseibe másokat nem von be, a másik véleményét is legalább meghallgató kommunikációnak nem tulajdonít jelentőséget. A mediációs eljárás elutasítása tehát az alperes terhére perdöntő súllyal nem értékelhető.

[60] A felperes terhére értékelendő, hogy az alperes részére – akivel addig a gyermekről felváltva gondoskodtak – a felügyelet melletti kapcsolatot tett csak lehetővé. Magatartásából alappal vonható le az a következtetés, hogy az általa szubjektíve a gyermek érdekében ellentétesnek minősített alperesi magatartás esetén együttműködés nem várható el tőle.

[61] Következetes a Kúria ítélkezési gyakorlata abban, hogy az a szülői magatartás, amely a szülők között kialakult és működő konszenzust egyoldalúan felborítja, a másik szülő és a gyermek közötti kapcsolatot minimálisra szorítja, illetve akadályozza, és a korábbi gondozó szülőt a gyermektől elzárja, a szülő nevelési képességénél és a gyermek hosszútávú érdekének vizsgálatakor a mérlegelés szempontként értékelni kell (BH 1998.180.).

[62] A jelen ügyben a jogerős ítélet a peradatokat kizárólag a felperes szempontjából értékelte. Szerződésszegő magatartását egalizálta, az alperes megszűnt párkapcsolatát úgy értékelte, mintha még mindig fennállna, az alperestől való elszakítás miatt a gyermek pszichés sérülését nem vette figyelembe, a gyermek érzelmi elköteleződését súlytalannak minősítette. Döntése a gyermek hosszú távú érdekében nem áll: a munkaidőbeosztás és a gyermekkel együtt töltött minőségi idővel szemben nem tulajdonított kellő jelentőséget a gyermek erősebb érzelmi kapcsolatának, a felperes egyoldalú döntésére visszavezethető, a gyermek érdekében álló együttműködési készség hiányának. Ez pedig megalapozza a felülvizsgálati eljárásban kivételes felülmérlegelést.

[63] A fentiek alapján a jogerős ítélet a Pp. 279. § (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 424. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az érdemben helyes elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[64] Az elsőfokú bíróság a kapcsolattartást szabályozta, és rendelkezett a tartásdíj fizetésről. A felülvizsgálati eljárásban az alperes szülői felügyelet rendezésére vonatkozó keresetében pernyertes lett, ami másodlagos felülvizsgálati kérelem vagy az alperes pernyertessége esetén másodlagos ellenkérelem hiányában maga után vonta a kapcsolattartás elsőfokú bírósági ítélet szerinti szabályozását, és a felperest terhelő gyermektartásdíj fizetési kötelezettséget.

Záró rész

[65] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyalás megtartása nélkül bírálta el.

[66] Az alperes felülvizsgálati kérelme eredményes volt. A Pp. 83. § (1) bekezdés alapján a felperes köteles az alperesnek a jogerős ítéletben meghatározott másodfokú perköltség (63.500 forint) és az azzal azonos összegű felülvizsgálati eljárási költség együttes megfizetésére.

[67] A Kúria a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján kötelezte a pervesztes felperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés b) és d) pontja alapján megállapított, a tárgyi költségfeljegyzés folytán le nem rótt fellebbezési és az 50. § (1) bekezdés szerinti felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

Budapest, 2022. november 29.

dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelével: